

**Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Universiteti**

Təsdiq edirəm
Tədris məsələləri
üzrə prorektor vəzifəsini icra edən:
 dos.ZI.Məmmədov

12. sentyabr 2025-ci il

Fənn sillabusu

İxtisas: 050120- Texnologiya müəllimliyi

Fakültə: Təbiət

Kafedra: Texnologiya və texniki elmlər

I. Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: Qrafika. Sillabus Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirinin 09.04.2015- ci il tarixli 395 sayılı əmrinə əsasən çap edilmiş "Təsviri sənət və onun tədrisi metodikası" proqramının müvafiq bölməsi əsasında tərtib olunmuşdur.

Kodu: İF-B18.

Tədris ili: I (2025-2026) semestr: I

Tədris yükü: cəmi-45 saat. Auditoriya saati-45 (30 saat mühazirə, 15 saat laboratoriya).

Təhsil forması: Əyani

AKTS üzrə kredit: 5 ____

Auditoriya №: ____

Saat:

I. Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, dərəcəsi: b/m İmanov İsmayıl Gülməmməd oğlu

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş. Fizuli küçəsi 170 A

Məsləhət günləri və saati:

E-mail ünvanı: ismayil.imanov.55@mail.ru

III. Tövsiyə olunan dərsliklər, dərs vəsaitləri və metodik vəsaitlər:

Əsas ədəbiyyat

1. V.Xəlilov, H.Ələkbərov. Təsviri incəsənət. Bakı, 2006
2. V.Xəlilov, M.Məmmədova, Ş.Vəliyeva. Təsviri incəsənət. Bakı, 2006
3. S.Atayev. İbtidai siniflərdə təsviri sənətin tədrisi metodikası. Bakı, 2001
4. F.Zeynalov. İbtidai siniflərdə təsviri sənətin digər fənlərlə əlaqəli tədrisi. Bakı, 2006.
5. S.Mir-Bağırzadə. İncəsənət tarixi. Bakı, 2012

Əlavə ədəbiyyat

6. K.Kərimov, R.Əfəndiyev, N.Rzayev, N.Həbibov. Azərbaycan incəsənəti. Bakı, 1992
7. R.Əfəndi. Azərbaycan incəsənəti. Bakı, 2001

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən başqa fənnin tədrisi vacib deyil.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: Təsviri sənətin əsas növlərindən biri də qrafikadır. Qrafika yunan sözü olub rəsm, şəkil deməkdir. Qrafika rəsm, qravüra, litoqrafiya və s. sahələri əhatə edir. Qrafika termini ilk dəfə xəttatlıqla əlaqədar yaranmış, 19 – 20 əsrlərdə poliqrafiyanın sürətli inkişafı ilə yeni məna kəsb etmişdir. Bu dövrdə qrafikanın əsasını yalnız cizgilər, yaxud da ağ və qara xətlər təşkil edən sənət növü hesab edilirdi. Sonralar bu anlayış genişlənmiş, burada ştrix və ləkələrdən də istifadə edilməyə başlamışdır.

Qafik əsərlər əsasən kağızda, bəzən də perqament və parça üzərində yəni nisbətən məhduddur. Kontur xətlər, cizji, ləkə, həmçinin rəsm çəkilən kağızın ağ, bəzən rəngli və qara yerliyi qrafikanın əsas bədii vasitələridir. Fənnin tədrisində əsas məqsəd şagirdləri qrafikanın əsasları ilə tanış etmək, onun praktik əhəmiyyətini onlara çatdırmaq. Kursun öyrənilməsi dairəsində təsviri sənətin növ və janrları, təsviri sənətin cəmiyyətdə yeri və rolu, təsviri sənətin inkişaf mərhələləri ilə bağlı məsələlərin izah edilməsi, dünya şöhrətli rəssamların yaradıcılığı və Azərbaycan incəsənəti, rəssamlıq sənəti məsələlərinə aydınlıq gətirilir.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər:

Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2025-ci il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır və onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə:

Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 30 bal kollokviuma görə, 20 bal seminar və ya laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə. Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2025-ci il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzərə alınır. İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir. İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Qiymət meyarları aşağıdakı kimidir:

- 10 bal – tələbə keçilmiş materialı dərinlən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.
- 9 bal – tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun məzmununu aça bilir.
- 8 bal – tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir.
- 7 bal – tələbə keçilmiş materialı yaxşı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırma bilmir.
- 6 bal – tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
- 5 bal – tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal – tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir.
- 3 bal – tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırmağı bacarmır.
- 1-2 bal – tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal – suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahandan topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə, tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında):

№	Bal	Qiymət	
		Sözlə	Hərflə
1.	91-100	əla	A
2.	81-90	çox yaxşı	B
3.	71-80	yaxşı	C
4.	61-70	kafi	D
5.	51-60	qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	qeyri-kafi	F

IX Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda Əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.

X. Təqvim-mövzu planı: 45 saat Mühazirə-30 saat, praktik məşğələ- 15 saat.

da rəngin ro
n rəngli və
afikanın
ində

Keçirilən müəhazirə mövzuları		Saat		Ta rix
		Müh	Sem	
I kollokvium mövzuları				
	Qrafikafənnininobyekti, məqsədvə vəzifələri Plan: 1. Qrafikafənnininobyekti, məqsədvə vəzifələri2. Qrafika haqqında əsas məlumatlar. 3.Qrafikada istifadə olunan alət və materiallar4.Qrafikanın rəngkarlıqla əlaqəsi Mənbə: [1;2;3;7]	2		
2	Təsviri incəsənətin növ və janrları Plan: 1. Rəngkarlıq 2. Heykəltəraşlıq 3. Memarlıq 4.Dekorativ-tətbiqi sənət. 5.Təsviri incəsənətin janrları: portret, mənzərə, natürmort, məişət, tarixi, animalistik və s. 6.Təsviri incəsənətin janrları: alleqorik, karikatura, şarj, plakat və s. Mənbə: [1;2;3;]	2		
3.	Rəsm təsviri yaradıcılığın əsasıdır Plan: 1.Rəsm, onun əsas xüsusiyyətləri 2. Rəsmnin növləri 3.Qısamüddətli rəsmlər (qaralama, eskiz) 4. Uzunmüddətli rəsmlər (tədris rəsmi, yaradıcı rəsm, texniki rəsm) Mənbə: [1;2;3;]	2		
4	Rəsmdə xətt və onun ifadə imkanları Plan: 1.Təsviri sənətdə xətt və onun mahiyyəti 2.Xətt növləri və onun ifadə imkanları Mənbə: [1;2;3;]	2		
5	Qrafikanın növləri Plan: 1.Dəzgah qrafikası 2. Kitab və jurnal qrafikası 3. Tətbiqi qrafika 4. Kompüter qrafikası 5. Plakat 6. Kağız üzərində rəsm 6.Çap qrafikası Mənbə: [1;2;3;]	2		
II kollokvium mövzuları				
6	Qravürün növləri və üsulları Plan: 1.Qravür anlayışı 2.Qravürün növ və üsulları 3.Ofort və litoqrafiya 4.Ksiloqrafiya və litoqrafiya 5.Albrext Dürerin qravürləri Mənbə: [1;2;3;]	2		
7	Təsviri sənət qalereyası Plan: 1.Təsviri sənət qalereyası Mənbə: [1;2;3;]	2		
8	Rəssam yaradıcılığında reallıq və fantaziya Plan: 1. Reallıq və fantaziya anlayışları 2.Yaradıcı təxəyyül anlayışı Mənbə: [1;2;3;]	2		
9	Leonardo da Vinçinin həyat və yaradıcılığı Plan: 1. Leonardo da Vinçinin həyat və yaradıcılığı 2. Leonardo da Vinçinin rəsmləri əsasında yaradılmış müasir modellər Mənbə: [1;2;3;]	2		
10	İntibah dövrü qrafikası (renessans dövrü) Plan: 1. İntibah dövrü qrafikasının əsas xüsusiyyətləri 2.Azərbaycanın qədim dövr qrafikası 3. Qayaüstü rəsmlər Mənbə: [1;2;3;]	2		
III kollokvium mövzuları				
11	Əzim Əzimzadə yaradıcılığında qrafika Plan: 1.Ə.Əzimzadənin həyat və yaradıcılığı 2.Ə.Əzimzadə və "Molla Nəsrəddin" jurnalı Mənbə: [1;2;3;]	2		

12. Rəs
13. Qısam
14. Uzunm
15. Rəs
16. T

12	Səttar Bəhlulzadənin yaradıcılığında qrafika Plan: 1. Səttar Bəhlulzadənin həyat və yaradıcılığı 2. Səttar Bəhlulzadə yaradıcılığında qrafika Mənbə: [1;2;3]	2		
13	Natürmortun qrafika üsulu ilə təsviri Plan: 1. Məişət eşyalarının qrafika üsulu ilə təsviri 2. Natürmortun rənglər vasitəsilə qrafika üsulu ilə təsviri. 3. Meyvə və tərəvəzlərin qrafika üsulu ilə rəngli təsviri Mənbə: [1;2;3]	2		
14	İnsan fiqurunun müxtəlif xətt növləri ilə qrafik təsviri Plan: 1. Qrafikada naxışların tətbiqi 2. İnsan fiqurunun geyimdə müxtəlif xətt növləri ilə qrafik təsviri 3. İnsan fiqurunun geyimdə ahəng və rəng ləkələri ilə qrafik təsviri Mənbə: [1;2;3]	2		
15	İşıq və kölgə effektinin işlənməsi və rəsmnin tamamlanması Plan: 1. Qrafika əsərlərində işıq və kölgənin nəzərə alınması 2. Ştrixlər vasitəsilə kölgə effektinin alınması 3. Şriftlərin yazılışı Mənbə: [1;2;3]	2		
	Fənn üzrə laboratoriya məşğələlərinin mövzuları. 1. Qrafika fənninin obyekt, məqsədi, vəzifələri. 2. Təsviri sənətin növ və janrları. 3. Rəsm və onun xüsusiyyətləri. 4. Rəsmdə xətt və onun ifadə imkanları. 5. Qrafikanın növləri. 6. Rəssam yaradıcılığında reallıq və fantaziya. 7. İntibah dövrü qrafikası. 8. Natürmortun qrafika üsulu ilə təsviri.	2 2 2 2 2 2 2 1		

XI. Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar: Tələbə Təsviri incəsənətin növ və janrlarını bilməli. Qrafikanın obyektini, onun digər incəsənət növləri ilə əlaqəsini, nəzəri məsələlərini, dünya qrafika ustalarını öyrənməlidir.

XII. Fənn üzrə təlim nəticələri.

- Qrafika fənninin obyekt, məqsədi və vəzifələri haqqında məlumat əldə etmək.
- təsviri incəsənətin növ və janrları haqqında məlumat əldə etmək.
- qrafikanın növləri ilə tanış olmaq.
- qravürün növləri ilə məlumatlanmaq.
- natürmortun qrafika üsulu ilə təsvir olunmasını öyrənmək.

XIII. Tələbələrin fənn haqqında fikirləri:

XIV. İmtahan sualları:

Blok--1

1. Qrafika fənninin obyekt, məqsəd və vəzifələri
2. Qrafika haqqında əsas məlumatlar
3. Qrafikada istifadə olunan alət və materiallar
4. Qrafikanın rəngkarlıqla əlaqəsi
5. Təsviri incəsənətin digər növləri
6. Rəngkarlıq
7. Heykəltəraşlıq
8. Memarlıq və Dekorativ-tətbiqi sənət
9. Təsviri incəsənətin janrları: portret, mənzərə, natürmort, məişət, tarixi, animalistik.
10. Təsviri incəsənətin janrları: alleqorik, karikatura, şarj, plakat.

■ **Blok--2.**

11. Rəsm, onun əsas xüsusiyyətləri

12. Rəsmnin novləri
13. Qısamüddətli rəsmlər (qaralama, eskiz)
14. Uzunmüddətli rəsmlər (tədris rəsmi, yaradıcı rəsm, texniki rəsm)
15. Rəsmdə xətt və onun ifadə imkanları
16. Təsviri sənətdə xətt və onun mahiyyəti.
17. Xətt növləri və onun ifadə imkanları
18. Qrafikanın növləri
19. Dəzgah qrafikası
20. Kitab və jurnal qrafikası

Blok--3

21. Tətbiqi qrafika
22. Kompüter qrafikası
23. Kağız üzərində rəsm
24. Çap qrafikası
25. Qravür anlayışı
26. Qravürün növ və üsulları
27. Ofort və litoqrafiya
28. Ksiloxrafiya və litoqrafiya
29. Albrext Dürerin qravürləri
30. Təsviri sənət qalereyası

Blok--4

31. Reallıq və fantaziya anlayışları
32. Yaradıcı təxəyyül anlayışı
33. Leonardo da Vinçinin həyat və yaradıcılığı
34. Leonardo da Vinçinin rəsmləri əsasında yaradılmış müasir modellər
35. İntibah dövrü qrafikasının əsas xüsusiyyətləri
36. Azərbaycanın qədim dövr qrafikası
37. Qayaüstü rəsmlər
38. Ə.Əzimzadənin həyat və yaradıcılığı
39. Ə.Əzimzadə və "Molla Nəsrəddin" jurnalı
40. Səttar Bəhlulzadənin həyat və yaradıcılığı

Blok--5

41. Səttar Bəhlulzadə yaradıcılığında qrafika
42. Məişət eşyalarının qrafika üsulu ilə təsviri
43. Natürmortun rənglər vasitəsilə qrafika üsulu ilə təsviri
44. Qrafikada naxışların tətbiqi
45. Naxışların təsvir olunan elementə və mövzusunə görə növləri.
46. İnsan fiqurunun geyimdə müxtəlif xətt növləri ilə qrafik təsviri
47. İnsan fiqurunun geyimdə ahəng və rəng ləkələri ilə qrafik təsviri
48. Qrafika əsərlərində işıq və kölgənin nəzərə alınması
49. Ştrixlər vasitəsilə kölgə effektinin alınması
50. Şriftlərin yazılışı

XV. Kollektivium—1.

1. Qrafika fənninin obyekt, məqsəd və vəzifələri
2. Qrafika haqqında əsas məlumatlar
3. Qrafikada istifadə olunan alət və materiallar
4. Qrafikanın rəngkarlıqla əlaqəsi
5. Təsviri incəsənətin digər növləri
6. Rəngkarlıq
7. Heykəltəraşlıq
8. Memarlıq və Dekorativ-tətbiqi sənət
9. Təsviri incəsənətin janrları: portret, mənzərə, natürmort, məişət, tarixi, animalistik.
10. Təsviri incəsənətin janrları: alleqorik, karikatura, şarj, plakat.

Kollektivium--2

- 1.Xətt növləri və onun iradə imkanları
- 2.Qrafikanın növləri
- 3.Dəzgah qrafikası
- 4.Kitab və jurnal qrafikası
- 5.Tətbiqi qrafika
- 6.Kompüter qrafikası
- 7.Kağız üzərində rəsm
- 8.Çap qrafikası
- 9.Qravür anlayışı
- 10.Qravürün növ və üsulları

"Texnologiya və texniki elmlər" kafedrasının 01.saylı protokolu 12.09.2025 ci il tarixli iclasında təsdiq olunmuşdur.

Fənn müəllimi:

b/m İ.İmanov.m.D.Əliyev

Kafedra müdiri:

dos. R.Əliyev